RAPORT DE EXPERTIZĂ

La proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului

Tipul actului vizat de proiect:

Înregistrat cu nr.

Domeniul:

din:

I. EVALUAREA GENERALĂ

1. Autor al actului normativ este grup de deputați în Parlament , autor nemijlocit - Grupul de lucru, constituit din reprezentanții tuturor fracțiunilor parlamentare, asistați de funcționarii publici din cadrul Secretariatului Parlamentului în temeiul Dispoziției Președintelui Parlamentului DGDP/C-1 nr.4 din 14.03.2022

2. Categoria actului normativ propus: Lege organică , ceea ce corespunde/nu corespunde art.72 din Constituţie şi Legii 100/2017 privind actele normative.

Expertul nu are obiecţii la categoria actului

3. Scopul promovării proiectului

Conform notei de fundamentare, proiectul Codului privind organizarea și funcționarea Parlamentului Republicii Moldova a fost elaborat pentru a asigura previzibilitatea și transparența procesului legislativ, implementarea standardelor europene în fundamentarea legislației, exercitarea controlului parlamentar, consolidarea procedurii legislative, eliminarea lacunelor și neconcordanțelor din practica legislativă și reglementarea raporturilor juridice dintre Parlament și alți subiecți de drept. Autorii proiectului subliniază că unificarea într-un cod a tuturor normelor juridice referitoare la procedura legislativă, organizarea și funcționarea Parlamentului și a Secretariatului Parlamentului a fost determinată în mare măsură de hotărârile și adresele Curții Constituționale. Acestea obligă Parlamentul să instituționalizeze statutul și imunitatea parlamentară, instituțiile opoziției parlamentare, controlul apriori al tratatelor internaționale, instituția angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului și alte instituții menite să modernizeze și să consolideze procesul legislativ.

4. Respectarea transparenței decizionale

Proiectul inițial al Codului, care nu era înregistrat oficial în Parlament, a fost trimis spre avizare către AO „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” prin scrisoarea deputatului Veronica Roșca nr. 01-1610 din 18.12.2023. Consultări similare au avut loc și cu alte părți interesate, pentru a obține comentarii și

recomandări pentru îmbunătățirea textului proiectului.

La 26 septembrie 2023 în Parlament au avut loc consultări publice privind proiectul Codului de organizare și funcționare a Parlamentului, desfășurate pe platforma Comisiei parlamentare juridice, numiri și imunități. La eveniment au participat deputați, reprezentanți ai societății civile și ai Secretariatului Parlamentului, care au prezentat propuneri pentru îmbunătățirea documentului.

În urma consultărilor publice, autorul trebuia să publice pe pagina web a Parlamentului sinteza recomandărilor, însă acest lucru nu a fost realizat.

Etapele transparenței procesului decizional nu au fost respectate

Termenele de plasare și consultare a proiectului au fost respectate

Sinteza recomandărilor pe pagina web a autorului nu a fost plasata

II. FUNDAMENTAREA PROIECTULUI

5. Structura notei informative

Nota informativă/de fundamentare respectă structura prevăzută de anexa Legii nr. 100/2017 și include secțiunile corespunzătoare, conform redacției inițiale a Legii nr. 100/2017, înainte de modificările introduse prin Legea nr. 49/2024, intrată în vigoare la 05.07.2024. Precizare: modelul electronic al rapoartelor de expertiză CAPC a fost elaborat în baza Legii nr. 100/2017, înainte de modificările aduse prin Legea nr. 49/2024. Până la ajustarea tehnică a acestui model electronic, rapoartele de expertiză vor face referire la anumite elemente conform redacției anterioare a Legii nr. 100/2017.

Nota informativă corespunde structurii

6. Suficienţa argumentării.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, iar textul acestuia corespunde scopului anunțat.

Argumentarea e suficientă

7. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară şi alte standarde internaţionale.

Conform notei informative, proiectul nu face parte din legislația națională ce necesită armonizare cu legislația Uniunii Europene. Totuși, acesta are ca obiectiv preluarea bunelor practici din activitatea parlamentelor bazate pe principii democratice. Nota de fundamentare nu include o evaluare a standardelor internaționale și a bunelor practici în domeniu.

Se subliniază, totuși, necesitatea armonizării proiectului Codului cu multiplele recomandări ale Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), referitoare la instituțiile democratice, precum și cu cele rezultate din recomandările societății civile și mass-media, care vizează deschiderea, transparența și accesibilitatea procesului legislativ.

De notat că elaborarea și adoptarea Codului este inclusă în Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023, pct. 26, Clusterul 1, Criteriul politic, cu termen de implementare: decembrie 2024.

Nota / proiectul nu conţine referinţe la acquis-ul comunitar

Nota / proiectul nu conţine referinţe la alte standarde internaţionale relevante

8. Fundamentarea economico-financiară.

Articolul 30 litera e) din Legea nr. 100/2017 privind actele normative, înainte de modificare, stipula că nota informativă trebuie să includă „fundamentarea economico-financiară”. După modificare, nota trebuie să cuprindă „impactul financiar și argumentarea costurilor estimative”, parte a „analizei impactului de reglementare”.

Din analiza prevederilor Codului nu rezultă necesitatea unor mijloace financiare suplimentare pentru implementarea acestora.

Referitor la analiza impactului de reglementare și analiza ex-ante, conform versiunii anterioare a Legii nr. 100/2017, înainte de modificările intrate în vigoare la 5.07.2024, astfel de analize nu erau necesare. Totuși, după noile modificări aduse Legii nr. 100/2017, este necesară o analiză a impactului de reglementare. Aceasta ar fi trebuit să includă impactul asupra sectorului public, impactul financiar și argumentarea costurilor estimative, impactul asupra sectorului privat, impactul social, impactul asupra datelor cu caracter personal, impactul asupra echității și egalității de gen, impactul asupra mediului, precum și alte impacturi și informații relevante. Coincidență sau nu, proiectul a fost înregistrat în Parlament exact în ziua în care noile cerințe ale Legii nr. 100/2017 au intrat în vigoare, astfel autorii proiectului Codului nu au încălcat cerințele legale.

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare

Nota informativă nu conține fundamentarea economico-financiară

9. Analiza impactului de reglementare.

Analiza impactului de reglementare a proiectului nu este necesară

Analiza impactului de reglementare a proiectului nu este suficient argumentată/documentată

10. Analiza ex-ante.

Analiza ex-ante a proiectului nu este necesară

Analiza ex-ante a proiectului nu este suficient argumentată/documentată

III. EVALUAREA DE FOND

11. Stabilirea şi promovarea unor interese / beneficii.

Proiectul promovează interesele Parlamentului Republicii Moldova, ale deputaților și ale funcționarilor publici prin oferirea unui cadru normativ unificat, care să asigure funcționarea Legislativului într-un mod transparent și previzibil pentru public și părțile interesate. În prezent, procesul legislativ din Republica Moldova este reglementat de Regulamentul Parlamentului, adoptat la 2 aprilie 1996 prin Legea nr. 797. Acest document a suferit numeroase modificări de-a lungul anilor, iar normele juridice pe care le reglementează au fost supuse controlului de constituționalitate în mai multe rânduri.

Proiectul promovează interese, beneficii

Promovarea intereselor/beneficiilor se face cu respectarea interesului public

12. Prejudicii aduse prin aplicarea actului.

La aplicare, proiectul nu va aduce prejudicii

Prejudicierea intereselor/beneficiilor nu se face cu respectarea interesului public

13. Vulnerabilitatea proiectului din perspectiva drepturilor omului

Proiectul respectă drepturile/libertăţile

14. Compatibilitatea proiectului cu prevederile cadrului normativ național

Pentru implementarea eficientă a noului Cod privind organizarea și funcționarea Parlamentului Republicii Moldova, va fi necesară elaborarea și aprobarea cadrului normativ secundar (regulamente, instrucțiuni etc.). Se propune oferirea Biroului Permanent al Parlamentului și Secretarului General al Parlamentului a unui termen de până la 12 luni pentru elaborarea, modificarea și aprobarea actelor necesare pentru executarea prevederilor prezentului Cod.

Trebuie menționat că capitolele referitoare la statutul deputatului, normele și principiile de conduită parlamentară au fost excluse din proiectul Codului și incluse într-un proiect separat, „proiectul legii cu privire la statutul, conduita și etica deputatului în Parlament”, înregistrat în Parlament cu nr. 448 din 06 decembrie 2023 și aprobat în prima lectură în ședința plenară din 07.12.2023. Considerăm că această practică diminuează valoarea viitoarelor reglementări ale Codului privind organizarea și funcționarea Parlamentului. De aceea, propunem ca prevederile proiectului de lege referitoare la statutul, conduita și etica deputatului să fie incluse în Codul privind organizarea și funcționarea Parlamentului.

Unificarea normelor juridice legate de organizarea și funcționarea Parlamentului va aduce claritate și coerență în activitatea legislativă, contribuind la evitarea contradicțiilor și lacunelor legislative. Integrarea acestor prevederi va asigura respectarea standardelor democratice și va face normele juridice mai accesibile, previzibile și clare pentru toți cei implicați.

Proiectul este compatibil cadrului normativ naţional

15. Analiza detaliată a prevederilor

Nr. obiecției	Art.	Text	Obiecții	Elemente de coruptibilitate/vulnerabilitate	Recomandări

1		CODUL cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului	Pentru acte normative complexe, se recomandă includerea unui cuprins care să listeze toate capitolele, subcapitolele și titlurile dispozițiilor. Aceasta îmbunătățește semnificativ lizibilitatea, facilitând găsirea rapidă a dispozițiilor relevante. Este important de menționat că Legea nr. 100/2017 privind actele normative nu impune utilizarea cuprinsului ca regulă generală.	Array	Recomandăm includerea unui cuprins în Cod. Aceasta va facilita navigarea și consultarea documentului, ajutând utilizatorii să localizeze rapid și eficient informațiile relevante. În plus, un cuprins va contribui la organizarea logică a conținutului, făcând acest act normativ complex mai accesibil și intuitiv, ceea ce va conduce la o aplicare corectă și clară a normelor juridice.
2	Art. 9 alin. (4)	Articolul 9. Caracterul public al activității Parlamentului (4) Parlamentul asigură accesul la informațiile de interes public în condițiile Legii nr.148/2023 privind accesul la informațiile de drept public.	Denumirea Legii nr. 148/2023 este incorectă. De asemenea, este important de menționat că accesul la informațiile de interes public este reglementat și de alte acte normative, nu doar de Legea nr. 148/2023.	Array	Propunem următoarea redacție a textului alin.(4) din art.9: ”Parlamentul asigură accesul la informațiile de interes public în condițiile Legii nr.148/2023 privind accesul la informațiile de interes public și altor acte normativ care cuprind reglementări privind accesul la informațiile de interes public.”
3	Art.11	Articolul 11. Deliberarea (1) Dezbaterile în organele de lucru și în plenul Parlamentului sunt publice, cu excepțiile stabilite de Parlament potrivit legii. (2) Dezbaterile în organele de lucru și în plenul Parlamentului se desfășoară în conformitate cu cerințele prezentului cod. (3) Parlamentul adoptă actele sale, în prezența cvorumului, cu votul majorității deputaților, potrivit cerințelor constituționale și ale prezentului cod.	Potrivit Legii nr. 100/2017 și tehnicii legislative, un articol trebuie să aibă caracter unitar, conținând norme interconectate și subordonate aceleași idei. Prin urmare, propunem ca alineatele (1) și (2) să fie combinate într-un singur alineat pentru a respecta aceste reguli.	Array	Propunem de a comasa normele alin. (1) și (2) într-un singur alineat, iar alin. (3) va deveni alin. (2).

4	Art.15 alin.(1)	1. Articolul 15. Limba de lucru în Parlament (1) Limba de lucru în Parlament este limba română. (2) Actele normative ale Parlamentului se întocmesc și se adoptă în limba română, cu traducerea acestora, în limba rusă, după caz.	Expresia „după caz” din alin. (2) al art. 15 este o normă discreționară, lăsând la latitudinea Parlamentului să decidă când un proiect trebuie tradus în rusă și când nu. Prevederile privind traducerea în rusă a actelor normative elaborate și adoptate în Parlament trebuie corelate cu normele existente din Regulamentul Guvernului (HG nr. 610/2018): „172. Ministerul sau autoritatea responsabilă de elaborarea proiectului asigură traducerea în limba rusă a proiectelor de acte normative, la etapa pregătirii pentru aprobare de către Guvern; 257. Actele adoptate de către Guvern se transmit de către Cancelaria de Stat pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu Legea nr. 173/1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, iar pentru cele normative se prezintă și traducerea în limba rusă.” Este necesară o abordare unică la nivel de Guvern și Parlament. Aceasta ar presupune fie consolidarea capacităților de traducere în cadrul Secretariatului Parlamentului, fie crearea unui serviciu special de traduceri pentru multiple autorități publice, inclusiv Parlamentul și Guvernul.	Array	Recomandăm revizuirea textului din alin. (2) al art. 15 din proiectul Codului, prin eliminarea expresiei „după caz” și alinierea acestuia la mecanismul de traducere a actelor normative utilizat de Guvern.
5	Art. 17 alin. (2)	Articolul 17. Sesiunea specială de constituire a Parlamentului (2) Sesiunea specială începe cu ședința solemnă de constituire a Parlamentului.	În ciuda faptului că denumirea articolului reflectă obiectul reglementării, este esențial să se specifice explicit că sesiunea specială de constituire a Parlamentului începe cu ședința solemnă de constituire a Parlamentului. Acest detaliu adaugă claritate și elimină orice ambiguitate posibilă.	Array	Pentru a clarifica și a asigura precizia normei juridice, recomandăm modificarea textului alin. (2) al art. 17 din proiect după cum urmează: ”după sintagma „Sesiunea specială” se completează cu textul „de constituire a Parlamentului”.

6	Art. 18 alin. (3)	Articolul 18. Depunerea jurământului (3) Refuzul depunerii jurământului se constată de către președintele ședinței, se include în dosarul personal și, după caz, în alte acte oficiale ale Parlamentului conform listei stabilite de Biroul permanent. Informația despre refuzul depunerii jurământului se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului.	Expresia „și, după caz, în alte acte oficiale ale Parlamentului” este ambiguă și deschisă interpretărilor variate, ceea ce nu asigură precizia și claritatea normei juridice. De asemenea, nu se specifică explicit în ce situații refuzul depunerii jurământului trebuie inclus sau publicat în alte acte oficiale ale Parlamentului, cine este responsabil pentru această decizie și care sunt actele oficiale relevante ale Parlamentului. De asemenea, remarcăm că autorul nu a stabilit termene specifice pentru publicarea acestor informații pe site-ul oficial al Parlamentului, ceea ce poate duce la întârzieri nejustificate din partea celor responsabili. Este important de menționat că există mai multe lacune similare în întreg textul proiectului, în care termenele pentru publicarea diverselor informații pe pagina web a Parlamentului nu sunt specificate (vezi art. 20 alin. (7), art. 23 alin. (l), art. 28 alin.(5); art. 40 alin.(12) și (15), etc.)	Array	Propunem instituirea unui mecanism clar care să reglementeze situațiile în care un deputat refuză să depună jurământul. Acest mecanism ar trebui să includă aspecte precum: specificarea cazurilor în care refuzul de a depune jurământul trebuie inclus/publicat în alte acte oficiale ale Parlamentului;stabilirea persoanelor sau organelor care decid asupra acestei proceduri; enumerarea actelor oficiale ale Parlamentului relevante în acest context. În plus, recomandăm completarea „Secțiunii 1 Actele Parlamentului” din Capitolul III „Procedura legislativă” cu reglementări referitoare la actele oficiale ale Parlamentului. De asemenea, este necesar să se specifice în art. 18 alin. (3) și în alte articole din Cod termenele exacte pentru publicarea și plasarea informațiilor pe pagina web oficială a Parlamentului.

7	Art. 19	Articolul 19. Formarea organelor de lucru ale Parlamentului După constituirea legală a Parlamentului se formează fracțiunile parlamentare, se alege Președintele Parlamentului, vicepreședinții Parlamentului, Biroul permanent și se formează comisiile permanente.	Luând în considerare faptul că în proiectul examinat este specificat în mod clar că în cadrul Comisiei juridice, numiri şi imunități funcționează subcomisia pentru controlul parlamentar al punerii în aplicare a hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și a hotărârilor Curții Constituționale (conform art. 241 din proiectul Codului), considerăm că aceasta este, de asemenea, un organ de lucru al Parlamentului, a cărui instituire ar trebui să fie menționată în articolul 19 al proiectului. De asemenea, este necesar să includem o mențiune privind formarea și procesul de constituire a grupurilor de lucru parlamentare permanente. Este important să evidențiem existența Grupului de lucru pentru Găgăuzia, care a fost instituit prin Hotărârea Parlamentului nr. 206/2015 și care beneficiază de un statut permanent de activitate. După constituirea legală a Parlamentului, urmează să fie desemnată componența nominală a acestui grup și numit copreședintele.	Array	Recomandăm ca articolul 19 să fie completat cu prevederi referitoare la subcomisia pentru exercitarea controlului parlamentar asupra executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și a hotărârilor Curții Constituționale, subcomisie care funcționează în cadrul Comisiei permanente juridice, numiri și imunități. De asemenea, propunem completarea articolului 19 cu prevederi privind desemnarea componenței nominale și a vicepreședintelui grupului de lucru instituit prin Hotărârea Parlamentului nr. 206/2015.
8	Art. 23 alin. (2)	Articolul 23. Organizarea internă a fracțiunilor parlamentare (2) Regulamentul fracțiunii parlamentare va conține: h) secretariatul fracțiunii;	Dispozițiile articolului 23 trebuie corelate cu cele ale articolului 26 din proiect, care prevăd că fracțiunea parlamentară este asistată în activitatea sa de un cabinet propriu. Personalul acestui cabinet funcționează conform reglementărilor existente în Legea nr. 80/2010 privind statutul personalului din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică. Potrivit art.4 alin.(4) din legea sus-mentionata, atribuțiile și competențele cabinetului sunt specificate în regulamentul de organizare și funcționare a acestuia.	Array	Propunem completarea alineatului (2) al articolului 23 cu noi puncte referitoare la cabinetul fracțiunii parlamentare și la personalul acestuia

9	Art.30 alin.(1)	Articolul 30. Drepturile opoziției parlamentare (1) Opoziția este în drept să fie reprezentată în organele de lucru ale Parlamentului și în structurile în care sunt prezenți membri ai majorității parlamentare.	Nu este clar ce se are în vedere prin textul “și în structurile în care sunt prezenți membri ai majorității parlamentare”. Parlamentul are organe de lucru în care trebuie să fie asigurată o reprezentare proporțională. În art.254 din Cod observăm utilizarea expresiei de ”structuri interparlamentare”.	Array	Recomandăm revizuirea normei alineatului (1) pentru a clarifica textul „structurile în care sunt prezenți membri ai majorității parlamentare”.
10	Art.30 alin.(4)	Articolul 30. Drepturile opoziției parlamentare (4) Este obligatorie examinarea în comisiile permanente a amendamentelor propuse de deputații din opoziție.	Dispoziția alin. (4) nu se încadrează la art. 30, care reglementează drepturile opoziției parlamentare. Este mai adecvat să fie situată la art. 87 din proiect, care reglementează înaintarea amendamentelor la proiectele de acte normative, sau la art. 104, care se referă la pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua. Norma instituie obligativitatea examinării amendamentelor propuse de opoziție în comisiile permanente. Totuși, proiectul Codului nu reglementează un mecanism clar pentru examinarea acestor amendamente și nu stabilește sancțiuni pentru neexaminare, făcând obligativitatea formală. Este necesară o reglementare precisă și consecventă privind răspunderea pentru neexaminarea amendamentelor opoziției, pentru a preveni încălcările și abuzurile.	Array	Recomandăm excluderea alineatului (4) din articolul 30 și transferarea acestuia la articolul 87 și 104 din proiectul Codului. Propunem numerotarea acestei norme ca alineatul (3). Ca urmare, numerotarea alineatelor articolului 104 din proiect va fi ajustată corespunzător. Este necesar să revizuim normele pentru a clarifica mecanismul de realizare a drepturilor opoziției parlamentare, conform prevederilor constituționale și internaționale privind drepturile și îndatoririle opoziției într-un parlament democratic. De asemenea, trebuie să reglementăm mecanismul de examinare a amendamentelor propuse de opoziție și răspunderea pentru neexaminarea acestora în proiectul Codului.

11	Art.30 alin.(5), (6)	Articolul 30. Drepturile opoziției parlamentare (5) Ziua opoziției se organizează de două ori în sesiune cu solicitarea preventivă cu cel puțin 10 zile înainte. (6) Ordinea de zi a ședinței plenare este propusă de opoziția parlamentară.	Este de apreciat ideea organizării de două ori pe sesiune a zilei opoziției. Aceasta este în linie cu jurisprudența Curții Constituționale (vezi Adresa din Hotărârea Curții Constituționale nr. 15/2012), prevederilor constituționale și altor acte internaționale. Totuși, doar prevederea unei norme fără un mecanism detaliat pentru aceste ședințe nu este suficientă pentru a asigura drepturile opoziției în Parlament. De asemenea, nu este clar dacă alin. (6) se referă la ordinea de zi a ședinței de ziua opoziției sau la toate ședințele plenare. Dacă autorul a acordat opoziției dreptul de a propune ordinea de zi pentru toate ședințele plenare, trebuie modificate corespunzător toate articolele din proiect care prevăd altă procedură (vezi art. 41 lit. e) din proiect). E o practică uzuală în toate Legislativele ca majoritatea parlamentară să formeze de regulă agenda, conform priorităților sale și ale Guvernului. Totuși, opoziția poate avea dreptul de a participa la acest proces, iar în unele situații (de exemplu, de două ori pe sesiune, cum propun autorii în proiectul Codului) poate stabili agenda ședinței pentru a discuta inițiativele sale.	Array	Considerăm necesar să se stabilească un mecanism clar de organizare și desfășurare a Zilei Opoziției Parlamentare, incluzând conținutul, limitele și posibilitățile de manifestare ale opoziției. Propunem completarea alineatului (6) după cuvântul „plenare”cu expresia „dedicată zilei opoziției”.

12	Art.30	Articolul 30. Drepturile opoziției parlamentare	Propunerile din proiectul Codului nu dezvoltă suficient drepturile și instrumentele legale care pot fi puse la dispoziția opoziției parlamentare. Opoziția nu este implicată în procesul de avizare a proiectelor de acte normative înregistrate în Parlament, ceea ce face necunoscută opinia și poziția sa asupra inițiativelor legislative. Aceasta duce la divergențe, lipsa de comunicare cu majoritatea parlamentară și neparticiparea opoziției la adoptarea unor acte normative importante pentru societate.	Array	"Considerăm esențial să se reglementeze în Cod dreptul opoziției de a aviza proiectele de acte normative și de a organiza consultări și audieri publice
13	Art. 33 alin. (9) Art. 35 alin. (3)	Articolul 33. Procedura alegerii Președintelui Parlamentului (9) În cazul în care în primul tur de scrutin au participat mai puțin de trei candidați si niciunul nu a acumulat numărul necesar de voturi, precum și în cazul în care nici în al doilea tur de scrutin niciun candidat nu a acumulat votul maiorității deputaților aleși, se organizează alegeri noi. Articolul 35. Vacanța funcției de Președinte al Parlamentului (3) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Parlamentului se organizează alegeri noi.	Sintagma „se organizează alegeri noi” trebuie precisată pentru a evita interpretările diferite legate de alegerile noi.	Array	Recomandăm de a preciza în textul art. 33 alin. (9) și art. 35 alin. (3) că organizarea alegerilor noi se referă nemijlocit la Președintele Parlamentului.

14	Art. 38, alin. (3), (4)	Articolul 38. Vicepreşedinţii Parlamentului (3) Un vicepreședinte reprezintă opoziția. În cazul în care candidatura nu este înaintată funcția rămîne vacantă. (4) Președintele Parlamentului poate propune Parlamentului, în orice moment, revocarea înainte de termen a vicepreședintelui Parlamentului la solicitarea majorității parlamentare, a opoziției parlamentare sau a fracțiunii care l-a propus. (5) Revocarea se decide cu majoritatea deputaților aleși.	Procedura de revocare înainte de termen a vicepreședinților Parlamentului nu prevede temeiuri clare, afectând siguranța în exercitarea funcțiilor lor. Funcția de vicepreședinte al Parlamentului, inclusiv cea a vicepreședintelui care reprezintă opoziția, este influențată de imprevizibilitatea politică. Norma propusă permite revocarea cu majoritatea deputaților aleși, fără temeiuri clare. Instabilitatea în funcție poate descuraja opoziția să propună candidați pentru această funcție.	Array	Recomandăm specificarea clară a temeiurilor pentru revocarea înainte de termen a vicepreședinților Parlamentului.
15	Art.40	Articolul 40. Biroul permanent al Parlamentului (1) Biroul permanent al Parlamentului este organul de lucru al acestuia care contribuie la realizarea funcțiilor Parlamentului și la asigurarea organizării activității acestuia, în limitele competențelor stabilite de prezentul cod și alte acte normative.	Textul „și alte acte normative” este neclar în ceea ce privește la ce alte acte normative se face referire. Limitele competenței Biroului permanent sunt stabilite în actul normativ principal al Parlamentului - Regulamentul Parlamentului sau Codul parlamentar. Dacă prin alte acte normative se înțeleg hotărârile Parlamentului, acest lucru trebuie indicat clar. Competențele Biroului permanent sunt descrise, dezvoltate și detaliate în acte interne ale Parlamentului, precum regulamente și instrucțiuni aprobate prin hotărâri ale Biroului permanent, însă aceste acte nu pot fi considerate normative în sensul propunerii din Cod.	Array	Recomandăm excluderea textului „și alte acte normative” sau indicarea expresă a actelor care stabilesc competențele Biroului permanent.

16	Art. 41	Articolul 41. Atribuțiile Biroului permanent Biroul permanent are următoarele atribuții de bază: n) reglementează oricare altă problemă ce ține de buna funcționare a Parlamentului, a Secretariatului Parlamentului și a deputaților în Parlament; o) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul cod, alte acte sau însărcinări ale Parlamentului.	Expresia „oricare altă problemă” nu se aliniază cu limbajul juridic al actelor normative, nu respectă criteriile de claritate și precizie, ceea ce poate duce la interpretări ambigue. Textul „alte acte sau însărcinări ale Parlamentului” nu este clar. Reiterăm observațiile anterioare privind necesitatea indicării precise a actelor. De asemenea, nu este clar ce înseamnă „însărcinări ale Parlamentului”. Codul nu reglementează cum și când se dau astfel de însărcinări, în ce domenii, dacă sunt date prin votul deputaților sau prin dispoziția Președintelui Parlamentului.	Array	Textul „oricare altă problemă” se va înlocui printr-o formulă specifică limbajului juridic ale actului normativ. Textul „alte acte sau însărcinări ale Parlamentului” trebuie exclus sau înlocuit cu specificarea exactă a actelor și o reglementare clară a ceea ce reprezintă „însărcinări ale Parlamentului”.
17	Art.43 alin.(9), (10)	Articolul 43. Atribuțiile comisiilor permanente (9) La solicitarea din partea unuia sau câtorva membri ai comisiei, orice comisie permanentă, în limita competențelor sale, poate începe o anchetă cu privire la lucrările realizate de Guvern sau administrația publică, cu acordul Biroului permanent. (10) Pentru a obține consimțământul Biroului permanent, comisia permanentă va prezenta o solicitare fundamentată, adoptată cu votul majorității membrilor aleși, enunțând subiectul, scopul, mijloacele necesare ale anchetei, precum și termenul-limită de prezentare a raportului comisiei.	Considerăm că solicitarea acordului Biroului permanent pentru desfășurarea unei anchete de către o Comisie permanentă privind activitățile Guvernului sau administrației publice poate împiedica comisiile permanente conduse de opoziția parlamentară să desfășoare astfel de anchete, având în vedere că Biroul permanent reflectă majoritatea parlamentară. Recomandăm revizuirea prevederii referitoare la solicitarea acestui acord.	Array	Propunem: - la alin. (9) înlocuirea sintagmei „cu acordul” cu sintagma „cu înștiințarea”; - la alin.(10) de a exclude textul „pentru a obține consimțământul Biroului permanent,”, iar după sintagma „va prezenta” să fie inclusă sintagma „Biroului permanent”.

18	Art. 44	Articolul 44. Atribuțiile președintelui comisiei permanente Președintele comisiei permanente: b) conduce și moderează lucrările comisiei, precum și asigură menținerea ordinii în cadrul ședințelor acesteia, conform normelor stabilite de prezentul cod și regulamentul comisiei; f) semnează decizii, rapoarte, corapoarte, avize și alte acte ale comisiei;	La lit. b) textul trebuie completat cu referințe la actul normativ care reglementează normele de etică și conduită. Reiterăm că aceste capitole au fost excluse din proiectul Codului și incluse într-un proiect separat, înregistrat în Parlament cu nr. 448 din 06 decembrie 2023 și aprobat în prima lectură pe 07.12.2023. La lit. f) textul trebuie revizuit și corelat cu alin. (2) al art. 45 în privința actelor comisiei, fiind menționate rapoarte, corapoarte, avize, procese-verbale și alte documente.	Array	Recomandăm completarea lit. b) cu referințe la actul normativ privind etica și conduita (proiectul legii privind statutul, conduita și etica deputatului în Parlament, înregistrat cu nr. 448 din 06 decembrie 2023) sau la capitolul respectiv din proiectul Codului, dacă normele de etică și conduită vor fi incluse acolo. La lit.f), după cuvîntul ”avize” este necesar de adaugat cuvîntul ”procese-verbale”
19	Art.49, alin.(7)	Articolul 49. Sesiunile extraordinare ale Parlamentului (7) Lipsa de cvorum sau respingerea de către Parlament a ordinii de zi propuse împiedică desfășurarea sesiunii extraordinare dacă Parlamentul nu a modificat sau aprobat o altă ordine de zi.	Conform proiectului, cererea de convocare a sesiunii extraordinare este adresată Parlamentului în condițiile art. 67 din Constituție și depusă la Președintele Parlamentului, care informează deputații. Alin. (3) al art. 49 prevede că cererea se face în scris și cuprinde motivul, ordinea de zi propusă și durata sesiunii. Alin. (7) prevede că lipsa de cvorum sau respingerea ordinii de zi împiedică desfășurarea sesiunii, dacă Parlamentul nu modifică sau aprobă o altă ordine de zi. Textul alin. (7) referitor la ordinea de zi de rezervă trebuie clarificat pentru a evita interpretările diferite și elementele coruptibile. Prevederile alin. (7) trebuie corelate cu Secțiunea a 2-a din proiectul Codului „Ordinea de zi a Parlamentului”. Este necesară completarea Secțiunii a 2-a cu reglementări referitoare la ordinea de zi în cazul sesiunii extraordinare	Array	Propunem eliminarea textului „dacă Parlamentul nu a modificat sau aprobat o altă ordine de zi”. Propunem completarea Secțiunii a 2-a din proiectul Codului cu reglementări privind ordinea de zi în cazul sesiunilor extraordinare, inclusiv cazurile în care Parlamentul poate modifica sau aproba o altă ordine de zi în lipsa cvorumului sau respingerea ordinii de zi propuse.

20	Art.50, alin.(6)	Articolul 50. Sesiunile speciale ale Parlamentului (6) Convocarea Parlamentului în sesiune specială are loc în 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, la propunerea Biroului permanent dacă legea nu prevede altfel.	Expresia „dacă legea nu prevede altfel” reprezintă o excepție de la regulă. Fără reglementări clare în Cod care să definească această excepție, norma devine interpretabilă.	Array	Recomandăm excluderea textului „dacă legea nu prevede altfel” sau includerea explicită în Cod a excepțiilor pentru convocarea Parlamentului în sesiune specială în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.
21	Art.57, art. 58, art. 60	Articolul 57. Întocmirea ordinii de zi Articolul 58. Prioritățile la întocmirea proiectului ordinii de zi Articolul 60. Modificarea ordinii de zi	Codul nu reglementează dreptul opoziției de a participa la stabilirea agendei parlamentare. Stabilirea ordinii de zi exclusiv de către majoritate subminează caracterul efectiv și legitim al democrației parlamentare și contravine recomandărilor Comisiei de la Veneția.	Array	Recomandăm revizuirea reglementărilor privind întocmirea ordinii de zi și prioritățile stabilirii proiectului acesteia. În acest sens, propunem instituirea unor norme clare care să asigure dreptul opoziției parlamentare de a participa la stabilirea ordinii de zi, de a alege subiectele pentru dezbateri, data ședinței, durata dezbaterilor și alte aspecte relevante.

22	Art.61 alin.(4)	Articolul 61. Categoriile de acte adoptate de Parlament (4) Prin legi ordinare se reglementează orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celui rezervat legilor constituționale și legilor organice.	Atât Constituția, cât și Legea nr. 100/2017, prevăd că legile sunt de trei categorii – constituționale, organice și ordinare. Acestea se diferențiază prin conținut și prin numărul de voturi necesar pentru adoptare. Legile organice continuă normele constituționale și se elaborează doar în domeniile expres prevăzute de lege. Legile ordinare pot interveni în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și organice, dar trebuie să fie compatibile cu legile organice și nu le pot modifica. Curtea Constituțională a menționat în Hotărârea nr. 9 din 18.02.1999 că legile ordinare sunt izvoare de drept și trebuie să fie compatibile cu legile organice. Legile ordinare nu pot modifica, abroga sau suspenda legile organice, în timp ce legile organice pot modifica, abroga sau suspenda legile ordinare. Legislația este vagă privind diferența dintre legile ordinare și cele organice, fapt ce necesită o clarificare.	Array	Considerăm oportun de dezvoltat normele juridice pentru legile ordinare în proiectul Codului.

23	Art. 74 alin. (1)	Articolul 74. Procedura simplificată de examinare (1) Proiectele de hotărâri cu caracter individual, pot fi examinate în procedură simplificată, fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului. (2) În cadrul aplicării procedurii simplificate este obligatorie prezentarea raportului de către comisia sesizată în fond sau, după caz, a coraportului. (3) În caz de necesitate, unele proiecte de hotărâri rezultate din dezbaterile parlamentare sau inițiate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului se adoptă în procedură simplificată fără prezentarea raportului comisiei. (4) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau în cazurile decise de Parlament, unele hotărâri se adoptă în mod protocolar, cu consemnarea în stenograma ședinței.	Autorii nu descriu în Cod procedura simplificată de examinare a proiectelor de hotărâri cu caracter individual, lăsând la discreția organelor de lucru ale Parlamentului să decidă cum se desfășoară aceasta. Această omisiune poate genera ambiguități în aplicarea procedurii. De asemenea, nu este prevăzută obligația de publicare pe pagina web a proiectului hotărârii examinate în procedură simplificată, afectând astfel transparența procesului. Nu sunt explicate și descrise care sunt acele hotărîri de Parlament care pot trece prin procedura simplificată. În alin.(1) se menționează despre proiectele de hotărâri cu caracter individual, adică cele care se referă la numiri, destituiri din funcție, altele care țin de persoane individuale. În alin.(3) sunt menționate alte 2 tipuri de hotărîri care trec prin procedura simplificată și anume hotărâri rezultate din dezbaterile parlamentare sau inițiate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului. Nu este clar ce fel de hotărîri au avut în vedere autorii. În alin.(4) se menționează și hotărîrile protocolare. Tot aici, trebuie să notăm utilizarea în alin.(3) a textului discreționar ”în caz de necesitate”, care oferă posibilitate de a aplica norma în anumite situații necunoscute și neclare, la intima convingere a legiuitorilor.	Array	Este esențial să se stabilească un mecanism clar și transparent pentru aceste examinări, inclusiv obligația de publicare a proiectelor, pentru a asigura responsabilitatea și accesul publicului la informație. Propunem completarea alin.(1) cu textul „cu condiția publicării pe pagina web oficială a Parlamentului până la examinarea acestora”. Ar fi bine de expus clar în art.74 tipurile de hotărîri care trec prin procedură simplificată, iar explicația privind hotărârile rezultate din dezbaterile parlamentare sau inițiate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului ar trebui să se regăsească cel puțin în nota informativă la proiectul Codului pentru a înțelege ce fel de hotărîri sunt acestea. Recomandăm excluderea expresiei ”în caz de necesitate” din alin.(3) și indicarea expresă a proiectelor de hotărîri care se adoptă în procedură simplificată fără prezentarea raportului comisiei.

24	Art.81	9. Articolul 81. Procesele-verbale și stenografierea dezbaterilor ședințelor comisiilor permanente (2) Procesele-verbale ale ședințelor comisiilor permanente sunt plasate pe pagina web oficială a Parlamentului în decurs de cel mult 7 zile lucrative, cu excepția ședințelor închise.	Considerăm că termenul de 7 zile este prea mare și nejustificat. Aceste 7 zile lucrătoare se transformă în cel puțin 9 zile calendaristice. Dacă ședința comisiei are loc miercuri, procesul-verbal al ședinței ar putea fi publicat abia vineri, săptămâna următoare. Din experiențele acestei legislaturi, până la publicarea proceselor-verbale ale comisiilor, proiectele de legi pot fi deja examinate și votate de către Parlament. Este esențial ca procesele-verbale să fie publicate într-un termen mai scurt pentru ca publicul și cei interesați să poată afla ce s-a discutat și decis în comisie și să poată interveni, dacă au propuneri valoroase.	Array	Propunem reducerea termenului de publicare pe web a proceselor-verbale ale ședințelor comisiilor permanente la cel mult 3 zile lucrătoare.

25	Art.88 alin.(1), (3)	Articolul 88. Avizarea proiectelor de acte normative de către comisiile permanente (1) Comisiile permanente care au primit spre avizare proiecte de acte normative sau propuneri legislative, dacă se consideră interesate, le supun dezbaterilor și prezintă comisiei sesizate în fond avize asupra lor în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare. (3) În avizul prezentat, comisiile permanente își expun opinia asupra conceptului, actualității, oportunității, inteligibilității reglementărilor, cu propunerea de acceptare totală, parțială sau respingere a proiectului de act normativ.	La alin. (1) este utilizat termenul „propunere legislativă”. Acest termen necesită clarificare și reglementări specifice pentru a asigura înțelegerea corectă și aplicarea uniformă a „propunerilor legislative”. Din practica activității Parlamentului, comisiile elaborează avize mai mult formale, iar fracțiunile parlamentare nu prezintă avize în prezent. Considerăm că și fracțiunile trebuie să elaboreze avize pentru a cunoaște poziția lor, deoarece ele reprezintă anumite forțe politice. Acest aspect este important și din perspectiva implicării opoziției în procesul de avizare. Astfel, fracțiunile din opoziție se vor putea expune asupra inițiativelor legislative și vor participa activ la procesul de legiferare. Este de notat că autorii au inclus deja în proiectul Codului avizarea de către fracțiunile parlamentare (vezi art. 94 alin. (1) și art. 127 alin. (5)). În textul alin. (3) al art. 88 este utilizată expresia „inteligibilității reglementărilor”. Menționăm că această expresie este ambiguă și trebuie revizuită.	Array	"Recomandăm instituirea normelor privind termenul „propuneri legislative” și definirea acestui termen. "Recomandăm analizarea posibilității instituirii unui mecanism de avizare a proiectelor de acte normative de către fracțiunile parlamentare. În textul alin. (3), propunem excluderea sintagmei „inteligibilității reglementărilor” sau înlocuirea acesteia cu un termen uzual.
26	Art.91 alin.(4)	10. Articolul 91. Sinteza amendamentelor, propunerilor și a obiecțiilor la proiectul actului normativ (4) În cazul în care, după aprobarea raportului, apar noi circumstanțe ce țin de examinarea proiectului de act normativ, comisia poate revoca raportul pentru a prezenta altul nou.	Procedura de revocare nu este descrisă clar. Cum are loc aceasta? Se votează într-o nouă ședință? Cine inițiază procedura de revocare? Este necesar un anumit număr de voturi? Se adoptă o hotărâre? Este necesar să clarificăm aceste aspecte în Cod.	Array	Recomandăm clarificarea procedurii de revocare în Cod. Este important să se stabilească cum are loc aceasta, dacă se votează într-o nouă ședință, cine inițiază procedura, numărul necesar de voturi și dacă se adoptă o hotărâre.

27	Art.100 alin.(8)	11. Articolul 100. Examinarea proiectului de act normativ pe lecturi (8) Proiectul de act normativ redactat este anexat la raportul comisiei permanente sesizate în fond și prezentat în plenul Parlamentului pentru a fi adoptat.	Între lecturi, de regulă, are loc redactarea textului unui proiect de lege. Pe pagina web a Parlamentului este publicată doar versiunea inițială a textului. În cazul redactării lui, publicul nu cunoaște ce modificări s-au efectuat și care este textul supus discuțiilor în Parlament. Versiunile modificate ale textelor proiectelor de legi trebuie publicate pe pagina web, pentru ca publicul să poată urmări și ști care text este discutat în ședințele plenare ale Parlamentului.	Array	Recomandăm ca între lecturi, toate versiunile modificate ale textelor proiectelor de legi să fie publicate pe pagina web a Parlamentului. Acest lucru va permite publicului să cunoască modificările efectuate și să urmărească care text este discutat în ședințele plenare ale Parlamentului.
28	Art. 104 Art. 108	Articolul 104. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua Articolul 108. Timpul alocat pentru dezbaterea amendamentelor	În cazul articolelor 104 și 108, se face referire atât la examinarea „amendamentelor”, cât și a „propunerilor” și „obiecțiilor” parvenite, fără a clarifica diferențele sau particularitățile fiecăruia. Nu este clar dacă autorii au în vedere același lucru prin utilizarea acestor trei expresii diferite.	Array	Recomandăm clarificarea diferențelor și particularităților dintre „amendamente”, „propuneri” și „obiecții” în articolele 104 și 108. Este important să se stabilească dacă autorii au în vedere același lucru prin utilizarea acestor trei expresii diferite, pentru a evita orice ambiguitate.
29	Art.104 alin.(3)	12. Articolul 104. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua (3) Amendamentele înaintate după expirarea termenului-limită stabilit la alin. (2) nu sunt examinate, cu excepția cazurilor în care comisia permanentă sesizată în fond decide altfel.	Sunt stabilite excepții de la regula generală. Se lasă la decizia subiectivă a comisiei să decidă acceptarea amendamentelor depuse peste termenul limită indicat în Cod.	Array	Trebuie să fie specificate expres cazurile sau situațiile în care se acceptă amendamente după termenul-limită. În caz contrar, această excepție discreționară ar trebui exclusă din Cod.

30	Art.104 alin.(4)	Articolul 104. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua (4) După expirarea termenelor pentru depunerea amendamentelor, prevăzute de prezentul cod, comisia permanentă sesizată în fond selectează amendamentele care, în opinia ei, duc la majorarea sau reducerea veniturilor și cheltuielilor bugetare, precum și a împrumuturilor, și le remite Guvernului spre avizare.	Alin. (4) prevede că comisia permanentă selectează amendamentele care, în opinia ei, duc la majorarea sau reducerea veniturilor și cheltuielilor bugetare, precum și a împrumuturilor, și le remite Guvernului spre avizare. Expresia „care, în opinia ei” este ambiguă și poate duce la interpretări diferite și factori coruptibili. Comisia poate decide dacă va remite amendamentele spre avizare, invocând că, în opinia sa, acestea nu afectează bugetul. Astfel, amendamentul poate fi adoptat fără acceptul Guvernului, încălcând art. 131 alin. (4) din Constituție, care prevede că orice modificare bugetară trebuie avizată de Guvern.	Array	Recomandăm eliminarea expresiei „care, în opinia ei” din alin. (4) și clarificarea criteriilor obiective pe baza cărora comisia permanentă trebuie să selecteze amendamentele ce duc la modificări bugetare. Aceasta va preveni ambiguitățile și factorii coruptibili și va asigura conformitatea cu art. 131 alin. (4) din Constituție.
31	Art.104 alin.(8)	Articolul 104. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua (8) Amendamentele, cu impact bugetar, asupra cărora Guvernul s-a pronunțat negativ se consideră respinse de drept și nu pot fi dezbătute în ședința plenară a Parlamentului.	Conform alin.(8), amendamentele cu impact bugetar avizate negativ de Guvern nu vor apărea în public și nu se vor regăsi în niciun document, ceea ce contravine cerințelor de transparență și angajamentelor Parlamentului. Credem că, chiar dacă Guvernul a dat un aviz negativ, aceste amendamente trebuie incluse în sinteza raportului comisiei și publicate pe web pentru accesul tuturor celor interesați.	Array	Recomandăm ca, în conformitate cu alin.(8), amendamentele cu impact bugetar avizate negativ de Guvern să fie incluse în sinteza raportului comisiei și publicate pe pagina web. Acest lucru va asigura transparența procesului decizional și implicarea efectivă a societății civile.

32	Art.105, Art.106	Articolul 105. Examinarea proiectului de lege în a doua lectură (1) Examinarea proiectului de lege în a doua lectură constă în: a) audierea raportului comisiei permanente sesizate în fond, după caz, a coraportului; b) dezbaterea proiectului de lege pe articole; c) votarea proiectului de lege. (2) Votarea proiectului de lege se efectuează pe articole, după caz, în ansamblu, dacă Parlamentul nu va hotărî altfel. Articolul 106. Dezbaterea proiectului de lege pe articole (1) Dezbaterea proiectului de lege pe articole începe cu amendamentele neacceptate de către comisia permanentă sesizată în fond, dacă autorul amendamentului insistă asupra acestuia. Amendamentul este rostit doar o singură dată și trebuie să se refere la conținutul unui articol separat. (2) În cadrul dezbaterilor proiectului de lege pe articole, autorii amendamentelor pot să argumenteze propunerile înaintate de ei și respinse de comisie în cel mult două minute. (3) Președintelui ședinței îi este interzis să propună dezbaterea sau votarea unui amendament care nu a fost discutat de către comisia permanentă sesizată în fond. (4) În cazul în care un amendament nu a fost susținut și are legătură cu alte amendamente din textul proiectului de act normativ, acestea se consideră respinse	Expresia „are legătură” din art.106 alin.(4) este vagă și interpretabilă, generând incertitudini și posibilitatea unor interpretări diferite la respingerea amendamentelor, mai ales pentru amendamentele venite din partea opoziției. La elaborarea prevederilor art. 105 și art. 106 din proiectul Codului, trebuie să se țină cont de jurisprudența Curții Constituționale (vezi Hotărârea nr. 14/2024). În special, autorii trebuie să aibă în vedere că o lege organică, care de regulă se adoptă în două lecturi, nu poate fi modificată printr-un amendament examinat și votat într-o singură lectură. De asemenea, trebuie evitate situațiile în care amendamentele nu îmbunătățesc proiectul, ci introduc noi inițiative legislative camuflate sub forma amendamentelor, introduse netransparent și urgent, fără respectarea procedurilor legislative.	Array	Recomandăm clarificarea expresiei „are legătură” din art. 106 alin. (4) pentru a elimina incertitudinile și posibilitatea interpretărilor diferite la respingerea amendamentelor. Recomandăm completarea proiectului Codului cu reglementări clare referitoare la procedura de dezbatere și adoptare a amendamentelor, ținând cont de jurisprudența Curții Constituționale.

33	Art.109 alin.(5) Art.132 alin.(5)	Articolul 109. Procesul de votare a amendamentelor (5) Articolul care rezultă din aprobarea textului este supus votării în ansamblu, fiind aprobat cu votul majorității deputaților prezenți. Articolul 132. Dezbaterea proiectului de lege constituțională în lectura a doua (3) Amendamentele la proiectul de lege constituțională se aprobă cu votul majorității deputaților prezenți.	În textul propus de autori se creează o situație contrară Constituției, deoarece un amendament la o lege organică și constituțională este aprobat cu majoritatea deputaților prezenți, în timp ce o lege organică trebuie adoptată cu majoritatea deputaților aleși, iar o lege constituțională se adoptată cu 2/3 din voturi. Observăm că amendamentul, fiind parte integrantă a actului normativ, ar trebui aprobat cu numărul de voturi specificat în Constituție pentru fiecare categorie de act normativ. Este esențial să respectăm aceste cerințe constituționale pentru a asigura corectitudinea și conformitatea procesului legislativ.	Array	Propunem reglementarea în proiectul Codului a procedurii de votare a amendamentelor, astfel încât acestea să fie aprobate cu numărul de voturi stabilit în Constituție pentru fiecare categorie de act normativ.
34	Art.118 alin.(2)	Articolul 118. Procedura de votare în ședința plenară (2) În cazul votării proiectelor de acte normative, președintele ședinței formulează exact denumirea proiectului de act normativ, numărul și data înregistrării acestuia în Parlament, după care proiectul se pune la vot.	Luând în considerare diferențele de vot necesare pentru adoptarea actelor normative (legile organice se adoptă cu majoritatea deputaților aleși, iar legile ordinare și hotărârile cu majoritatea deputaților prezenți), propunem ca președintele ședinței să indice și categoria actului normativ, pe lângă denumirea proiectului, numărul și data înregistrării acestuia.	Array	Propunem completarea alin.(2) din art.118 după textul „denumirea proiectului de act normativ” cu textul „categoria actului normativ”.
35	Art.147 alin.(5)	Articolul 147. Interimatul definitiv (5) Interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova se constată de către Curtea Constituțională, la sesizarea Parlamentului.	Nu este clară forma prin care Parlamentul sesizează Curtea Constituțională.	Array	Recomandăm să fie stipulat expres forma pe care urmează să o poarte sesizarea Parlamentului și anume: aprobată prin hotărîre de Parlament sau semnată de Președintele Parlamentului.

36	Art.150 alin.(1)	Articolul 150. Înregistrarea inițiativei de suspendare a Președintelui Republicii Moldova și convocarea sesiunii speciale (1) Inițiativa de suspendare a Președintelui Republicii Moldova împreună cu avizul Curții Constituționale, cererea de convocare a unei sesiuni speciale și alte documente relevante cazului se depun la Președintele Parlamentului.	Expresia „și alte documente relevante cazului” este neclară și poate fi interpretată diferit de cei care aplică prevederile Codului. Nu este specificat care sunt aceste documente relevante. Conform art. 139 alin. (3) și (4) din proiectul Codului, inițiativa se depune doar cu avizul Curții Constituționale și cererea de convocare a unei sesiuni speciale. Alte documente nu sunt menționate.	Array	Propunem ca la alin. (1) al art. 150 să fie eliminată expresia „și alte documente relevante cazului” sau să se specifice clar în proiect care sunt materialele adiționale necesare pentru cererea de convocare a unei sesiuni speciale.
37	Art.158 alin.(2)	Articolul 158. Hotărârea Parlamentului privind ridicarea imunității Președintelui Republicii Moldova (2) Parlamentul poate dispune prin hotărâre ridicarea imunității Președintelui Republicii Moldova.	Nu este specificată majoritatea de voturi necesară pentru adoptarea hotărârii Parlamentului de ridicare a imunității Președintelui Republicii Moldova. Pentru comparație, alin. (4) din art. 158 prevede că, dacă Parlamentul decide ridicarea imunității la sesizarea Procurorului General, acesta poate decide suspendarea Președintelui din funcție pe durata anchetei penale, cu votul a cel puțin 2/3 din deputații aleși.	Array	Recomandăm specificarea majorității de voturi necesare pentru adoptarea hotărârii Parlamentului de ridicare a imunității Președintelui Republicii Moldova. Acest lucru va asigura claritatea procedurii și va preveni interpretările ambigue.
38	Art.167 alin.(6)	Articolul 167. Ședința de învestire a Guvernului (6) În cadrul dezbaterilor, deputații pot formula câte două întrebări, cu durata de un minut fiecare, atât candidatului desemnat la funcția de prim-ministru, cât și candidaților la funcția de ministru. Răspunsul acestora nu va depăși 3 minute.	Este o normă neclară care poate genera confuzii. Deputații pot formula câte două întrebări fiecărui candidat la funcția de ministru, sau pot adresa doar două întrebări către maximum doi candidați la funcția de ministru. Aceste aspecte trebuie clarificate și specificate în mod detaliat în norma analizată.	Array	Recomandăm clarificarea normei pentru a specifica dacă deputații pot adresa două întrebări fiecărui candidat la funcția de ministru sau doar două întrebări în total.

39	Art.182 alin.(3)	Articolul 182. Cooperarea dintre Parlament şi Guvern în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova (3) Delimitarea atribuțiilor Secretariatului Parlamentului și ale Cancelariei de Stat a Guvernului cu privire la integrarea europeană este stabilită în baza unui acord de colaborare.	Art. 182 nu specifică atribuțiile Secretariatului Parlamentului și ale Cancelariei de Stat a Guvernului privind integrarea europeană. Aceste atribuții trebuie reflectate în Cod, cel puțin generic, până la detalierea lor într-un acord de colaborare. Responsabilitățile, funcțiile și competențele autorităților publice trebuie să se regăsească obligatoriu într-un act normativ. În plus, considerăm important ca acest acord să fie publicat pe pagina web oficială a Parlamentului.	Array	Recomandăm ca art. 182 să includă specificarea atribuțiilor Secretariatului Parlamentului și ale Cancelariei de Stat privind integrarea europeană. Apoi, acestea pot fi detaliate într-n acord de colaborare. Propunem completarea alin. (3) cu textul „care se publică pe pagina web oficială a Parlamentului.”
40	Art.186	Articolul 186. Alte rapoarte ale Guvernului La solicitarea Parlamentului sau în cazurile prevăzute de lege, Guvernul prezintă și alte rapoarte pe domeniile politicii interne sau externe ale statului.	Această normă prezintă elemente de coruptibilitate și neclaritate. Prevederea „în cazurile prevăzute de lege” se referă la un act normativ necunoscut și situații neclare. Expresia „și alte rapoarte” face referire la documente neidentificate. Guvernul trebuie să prezinte Parlamentului raportul anual de activitate, obligație prevăzută actualmente în art. 127 din Regulamentul Parlamentului. Nici Regulamentul Parlamentului, nici Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 nu menționează alte rapoarte. Am identificat doar obligația Guvernului din art. 19 lit. h) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 de a prezenta Parlamentului rapoarte privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia.	Array	Recomandăm eliminarea expresiilor vagi și normelor de trimitere din articolul vizat. Este important să fie clar indicate situațiile și documentele relevante pentru a evita interpretările ambigue și potențial coruptibile. Sugestia noastră este să se includă în Cod toate responsabilitățile Guvernului de prezentare a rapoartelor Parlamentului.

41	Art.193 alin.(4)	Articolul 193. Colaborarea Parlamentului cu autoritățile publice din domeniul justiției (4) Autoritățile publice din domeniul justiției prezintă anual Parlamentului, conform legislației în vigoare, raportul privind funcționarea justiției și asigurarea supremației legii.	Conform art. 4 alin. (4) lit. d) din Legea nr. 947/1996, CSM prezintă anual, până la 1 aprilie, un raport Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova asupra modului de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești în anul precedent. Art. 29 alin. (1) din aceeași lege stipulează că CSM întocmește anual, până la 1 februarie, un raport referitor la activitatea sa și a sistemului judecătoresc în anul precedent. Conform art. 67 alin. (1) lit. b) și art. 72 lit. d) din Legea nr. 3/2016 privind Procuratura, Consiliul Superior al Procurorilor elaborează și prezintă Adunării Generale a Procurorilor raportul anual de activitate al CSP. Având în vedere aceste prevederi legale, nu este clar ce au avut în vedere autorii prin prezentarea de către CSM și CSP a raportului privind funcționarea justiției și asigurarea supremației legii.	Array	Recomandăm clarificarea în Cod a tipurilor de rapoarte pe care CSM și CSP trebuie să le prezinte Parlamentului, în conformitate cu prevederile legilor de bază – Legea nr. 947/1996 privind Consiliul Superior al Magistraturii și Legea nr. 3/2016 privind Procuratura. Acest lucru va asigura conformitatea cu legislația existentă și va elimina orice ambiguități.
42	Art.193 alin.(5)	Articolul 193. Colaborarea Parlamentului cu autoritățile publice din domeniul justiției (5) Parlamentul, în condițiile prezentului cod, poate solicita și alte rapoarte și informații care țin de domeniul justiției.	Această normă este ambiguă și prezintă riscuri de corupție. Expresia „poate solicita și alte rapoarte și informații” se referă la situații și documente nespecificate, creând incertitudini și interpretări multiple.	Array	Recomandăm clarificarea și specificarea situațiilor și documentelor la care se referă expresia „poate solicita și alte rapoarte și informații” pentru a elimina ambiguitățile și riscurile de interpretare.

43	Art.194 alin.(7)	Articolul 194. Raporturile Parlamentului cu autoritățile administrației publice locale (7) După analiza informațiilor, comisia permanentă responsabilă întocmește, la necesitate, un raport și propune Parlamentului dezbaterea problemelor cu care se confruntă administrația publică locală.	Pentru a asigura un exercițiu eficient, participativ și transparent, comisia trebuie să organizeze și audieri publice, nu doar să solicite și să analizeze informații de la autoritățile publice locale. De altfel, prezentul Cod include mai multe norme menite să impulsioneze utilizarea audierilor publice de către comisiile parlamentare.	Array	Propunem completarea alin.(7) din art.194 după cuvîntul ”raport” cu textul ”, desfășoară audieri publice” și mai departe după text.

44	Art.195	17. Articolul 195. Dialogul instituțional și consultarea autorităților administrației publice locale (1) Parlamentul, prin intermediul comisiilor de profil în cadrul dialogului instituțional, informează şi consultă autoritățile publice locale asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct, precum și în procesul de examinare și adoptare a actelor normative referitoare la organizarea şi funcționarea administrației publice locale. (2) Consultările se desfășoară prin diferite forme prevăzute de legislație, de la faza inițială pe întreg parcursul procesului legislativ. (3) Comisia permanentă sesizată în fond informează și asigură transmiterea către autoritățile administrației publice locale a proiectelor de acte normative și a notelor informative adiționale conform rezoluției președintelui comisiei. (4) În cazul în care comisia permanentă sesizată în fond examinează proiecte de acte normative, sau alte subiecte ce vizează în mod direct administrația publică locală, la ședința comisiei sunt invitați și reprezentanții acesteia. (5) Proiectele de acte normative care vizează statutul Unităţii Teritoriale Autonome Găgăuzia şi/sau atribuţiile autorităţilor acesteia se remit spre avizare Adunării Populare a Unităţii Teritoriale Autonome Găgăuzia. (7) În cazul în care comisia permanentă	Salutăm aceste prevederi care au rolul de a asigura transparența și implicarea APL în procesul legislativ atunci cînd sunt examinate inițiative care privesc organizarea şi funcționarea administrației publice locale. Totuși, aceste norme, la prima vedere, par irealizabile sau foarte dificil de realizat. Nu este clar cum comisiile vor informa APL-le din țară și le vor expedia inițiativele legislative. Va fi creată o bază de date cu emailurile la toate cele 898 de APL de nivelul I și 32 APL de nivelul II? Li se va expedia linkul la pagina web a Parlamentului unde este publicată această inițiativă? La fel, nu este clar cum va fi implementată în practică consultarea tuturor APL-lor de către comisie, chiar și invitarea lor la ședințele comisiei. Trebuie de analizat oportunitatea reglementării unui mecanism de informare și consultare a APL-lor prin intermediul asociațiilor lor reprezentative, așa cum prevede de altfel și art.6 alin.(5) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală. Observăm că proiectul Codului nu menționează statutul special al municipiului Chișinău, stabilit prin Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 764/2001 și reglementat prin Legea privind statutul municipiului Chișinău nr. 136/2016, care conferă un nivel special de administrare. Actualmente dialogul instituțional și consultarea Adunării Populare UTA Găgăuzia este asigurat prin intermediul Grupului de lucru parlamentar instituit prin Hotărîrea Parlamentului nr.206/2015. Este important ca în Codul cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului Republicii Moldova să se regăsească normele privind existența și crearea acestui instrument permanent de dialog și consultare.	Array	Recomandăm instituirea unui mecanism clar pentru consultarea, informarea și participarea autorităților administrației publice locale în procesul de examinare și adoptare a actelor normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale. Acest mecanism trebuie să includă și consultarea CALM-ului, în calitate de reprezentant legal al autorităților locale. Recomandăm completarea Capitolului IX din proiect cu reglementări referitoare la raporturile Parlamentului cu administrația publică locală cu statut special – municipiul Chișinău. Propunem includerea unor norme generale privind crearea Grupului de lucru ca instrument permanent de cooperare și dialog continuu între Parlament și Adunarea Populară a UTA Găgăuzia, norme privind aprobarea propriului regulament de funcționare a Grupului de lucru și regulamentul Secretariatului care asistă Grupul de lucru.

45	Art.200 alin.(1)	Articolul 200. Recepţionarea şi examinarea propunerilor societăţii civile (1) Propunerile societăţii civile prezentate în cadrul consultărilor publice, formulate în mod verbal sau scris sunt recepţionate de către Parlament și se reflectă în procesele-verbale ale şedinţelor respective, sau în formă scrisă formulate în mod individual.	Propunerile societății civile trebuie să se regăsească și în sinteza elaborată de comisie, cu argumentarea deciziilor de acceptare sau neacceptare a propunerilor și publicarea acestei sinteze pe web. Pe web trebuie publicate și procesele-verbale menționate în acest articol, rezultate în urma ședințelor de consultări cu societatea civilă.	Array	Propunem completarea după cuvîntul ”respective” cu textul ”publicate pe pagina web oficială a Parlamentului, precum și în sinteza amendamentelor, propunerilor și a obiecțiilor înaintate și examinate pe marginea proiectului de act normativ”
46	Art. 202 - 209	Capitolul XI Numirea și eliberarea în/din funcții publice	Ar trebui să fie făcută o distincție clară între funcțiile de interes politic și cele de interes public. Numirile în funcțiile de interes politic pot fi făcute fără concurs, dar cu condiții de eligibilitate clare pentru candidați. În cazul funcțiilor de interes public, cum ar fi directorii ANRE, CNPF, Consiliul Concurenței, Consiliul Audiovizualului, etc., este necesar ca Parlamentul să asigure contribuția opoziției la numiri. Dacă aceste funcții sunt ocupate prin concurs, opoziția parlamentară trebuie să participe la organizarea concursului. În plus, ar fi benefică introducerea cotelor, similar cu modelul numirii membrilor CEC.	Array	Recomandările noastre sunt următoarele: - Să se facă o distincție clară între funcțiile de interes politic și cele de interes public. - Să se instituționalizeze dreptul opoziției parlamentare de a numi reprezentanți în organele colective ale autorităților formate de Parlament. - Opoziția parlamentară să aibă dreptul de a participa la organizarea concursului de selectare a candidaților pentru funcțiile publice selectate prin concurs. - Introducerea cotelor pentru opoziție, similar cu modelul numirii membrilor CEC.

47	Art.220 alin.(1)	Articolul 220. Înaintarea și examinarea interpelărilor (1) Interpelarea constă într-o cerere adresată Guvernului de către cel puțin 5 deputați sau de o fracţiune parlamentară, prin care se solicită explicaţii asupra politicii Guvernului în problemele activităţii interne sau externe.	Prevederile din proiectul Codului nu corelează cu normele din art. 17 alin. (2) lit. h) și alin. (6) din Legea nr. 39/1994 privind statutul deputatului în Parlament, care garantează fiecărui deputat dreptul de a adresa interpelări, fără a condiționa asocierea într-un grup de 5 deputați. În Legea nr. 39/1994, deputatul are dreptul de a adresa interpelări Președintelui Republicii Moldova, membrilor Guvernului și altor reprezentanți ai organelor centrale ale administrației de stat. În schimb, proiectul Codului permite interpelări doar către Guvern, excluzând interpelările adresate Președintelui RM și altor autorități publice.	Array	Propunem eliminarea textului „către cel puțin 5” și completarea după cuvântul „Guvernului” cu textul „Președintelui Republicii Moldova și altor autorități publice”.
48	Art.221 alin.(4)	Articolul 221. Petițiile adresate Parlamentului (4) Petițiile anonime ți cele depuse fără indicarea adresei poștale, cele fără sens, cu sens confuz, cele care conțin limbaj necenzurat sau ofensator nu se examinează.	E o normă confuză și lasă la discreția Parlamentului dreptul de a decide neexaminarea petițiilor cînd acesta le consideră fără sens și cu sens confuz. De notat că astfel de temeiuri pentru neexaminarea petițiilor nu se regăsesc în Codul administrativ nr.116/2018.	Array	Propunem eliminarea textului „cele fără sens, cu sens confuz” din alin. (4) al art. 221.

49	Art.223	Articolul 223. Efectuarea controalelor și prezentarea rapoartelor privind executarea legilor	Nu este clar ce reprezintă acest instrument de control parlamentar și care este diferența dintre evaluarea ex-post juridică și cea de impact, reglementate în art. 225 din prezentul Cod. Evaluarea ex-post constituie controlul executării legilor și cuprinde două componente – ex-post juridică și ex-post de impact. Aceste componente sunt clar stabilite în Cod și în Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, aprobată prin hotărârea Biroului Permanent nr. 2 din 7.02.2018. Metodologia detaliază modul în care are loc evaluarea ex-post, cine o realizează, rapoartele rezultate și acțiunile ulterioare evaluării.	Array	Este necesară revizuirea sau excluderea prevederilor din art. 223 pentru a evita confuzia și a avea în Cod reglementări clare de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative.

50	Art.234 alin.(5)	Articolul 234. Rapoartele anuale ale autorităților publice (5) Alte autorități publice prezintă rapoarte/dări de seamă Parlamentului în termenele solicitate și în conformitate cu legislația în vigoare.	Alin.(2) indică o listă de 14 autorități publice care prezintă anual rapoarte Parlamentului. La acestea se adaugă încă 5 autorități publice, conform articolelor 237 alin.(3), 238 alin.(1), 239 alin.(2), (4), (5), și 240 alin.(5). În realitate, lista autorităților publice care raportează Parlamentului este mult mai mare. Conform Raportului privind transparența în procesul decizional în cadrul Parlamentului Republicii Moldova pentru anul 2023, în Parlament au fost prezentate 48 de rapoarte. Este necesar să se includă în Cod lista completă a tuturor autorităților publice care prezintă rapoarte Parlamentului. Omiterea unor autorități din această listă obligă la căutarea informațiilor în legislația națională și reduce claritatea Codului. De asemenea, multe dintre autoritățile care raportează Parlamentului nu prezintă un singur raport anual, ci mai multe. De exemplu, Consiliul Concurenței prezintă și Raportul anual privind ajutoarele de stat acordate (vezi Legea nr. 139/2012), pe lângă Raportul anual de activitate; ANRE prezintă trei rapoarte - cel de activitate, raportul financiar și raportul de audit (vezi Legea nr. 174 /2017), precum și Raportul privind monitorizarea pieței produselor petroliere (vezi Legea nr.461/2001). Nu este clar de ce autorii Codului au inclus doar obligativitatea prezentării rapoartelor anuale de activitate, fără a menționa și alte tipuri de rapoarte specifice unor instituții publice. Aceasta poate genera confuzii în aplicarea prevederilor Codului.	Array	Se recomandă includerea în Cod a listei complete a tuturor autorităților publice care prezintă rapoarte Parlamentului, pentru a asigura transparență și claritate. Este important să se specifice în Cod toate tipurile de rapoarte care trebuie prezentate de fiecare autoritate publică, nu doar rapoartele anuale de activitate. Codul ar trebui să fie comprehensiv și să evite omisiunile care obligă la căutarea informațiilor în alte acte normative, asigurând astfel o aplicare uniformă și eficientă a prevederilor.

51	Capitolul XVI Secțiunea a 2-a	Capitolul XVI AUDIERI ȘI RAPOARTE Secțiunea a 2-a Rapoartele prezentate Parlamentului	CAPC a realizat recent un raport, care cuprinde o analiză a modului în care Parlamentul și-a realizat funcția de supraveghere parlamentară în anii 2022 și 2023. În detaliu este analizat instrumentul de raportare a autorităților publice și a instituțiilor specializate, inclusiv cele anticorupție, în fața Parlamentului. Cîteva constatări și concluzii din raport se referă anume la Secțiunea a 2-a din proiectul Codului - Rapoartele prezentate Parlamentului. Procesul de raportare a instituțiilor și agențiilor publice în fața Parlamentului are mai multe deficiențe, care cuprinde toate etapele utilizării acestui instrument al controlului parlamentar. Acestea se observă la etapa de întocmire a rapoartelor, înregistrarea lor în Parlament, examinarea și audierea în comisiile permanente și în plenul Parlamentului, în procesul de monitorizare a implementării recomandărilor în rezultatul audierii rapoartelor. Principala cauză a deficiențelor în procesul de raportare este absența procedurilor clare și transparente în legislație, precum și lipsa și capacitățile insuficiente ale personalului implicat în acest proces. Procentul de audiere a rapoartelor în comisiile permanente este redus. Informațiile despre activitatea detaliată a comisiilor în legătură cu textele și constatările din rapoartele autorităților publice fie lipsesc, fie sunt dispersate în diverse rubrici și subrubrici ale paginii web a Parlamentului, ceea ce face dificilă accesarea și sistematizarea lor. În absența unor proceduri și instrumente de monitorizare, Parlamentul și comisiile permanente nu excelează în supravegherea implementării recomandărilor rezultate din examinarea și audierea rapoartelor autorităților publice. În plus, adesea lipsesc răspunsurile autorităților publice responsabile, care ar trebui să informeze comisiile parlamentare despre acțiunile	Array	Pentru a spori eficiența raportării autorităților publice în fața Parlamentului ca instrument de control parlamentar, se recomandă următoarele: 1. Este esențial să se includă în Codul Parlamentului pași clari și concreți, de la întocmirea și înregistrarea rapoartelor în Parlament, până la acțiunile ulterioare întreprinse de Parlament, comisiile permanente, subdiviziunile și angajații Secretariatului Parlamentului. 2. Comisiile permanente ar trebui să continue activitatea și după audierea rapoartelor instituțiilor și agențiilor publice, organizând audieri publice pentru a discuta constatările acestor rapoarte sau pentru a efectua un control suplimentar asupra activității autorităților publice respective. 3. Parlamentul ar trebui să creeze un mecanism de monitorizare și evaluare a implementării recomandărilor rezultate din audierile rapoartelor. Acest mecanism ar trebui să includă informarea comisiilor permanente și Parlamentului într-un termen stabilit, privind acțiunile realizate și cele nerealizate de autoritățile publice, precum și informarea plenului Parlamentului de către comisia responsabilă, într-un termen de la răspunsul autorității publice, despre situația existentă. 4. Sistemul de monitorizare a

52	Capitolul XVIII	Capitolul XVIII. Comisii speciale și de anchetă	Comisiile de anchetă nu au reguli clare pentru organizare și funcționare. Recomandările lor, aprobate de Parlament, nu au o finalitate clară și nu există mecanisme de monitorizare a implementării acestora. Nu este prevăzut cum ar trebui Guvernul și alte autorități să raporteze în urma anchetelor. De asemenea, nu este reglementat cum comisiile permanente ar trebui să monitorizeze executarea hotărârilor Parlamentului pe baza rapoartelor comisiilor de anchetă.	Array	Recomandăm completarea proiectului Codului cu următoarele reglementări: - Cazurile în care raportul comisiei de anchetă nu este înaintat spre examinare și aprobare în plenul Parlamentului. - Atribuțiile clare ale comisiilor permanente privind executarea hotărârilor Parlamentului și raportarea Guvernului și altor autorități. - Crearea unui mecanism de monitorizare a implementării recomandărilor comisiilor de anchetă. - Sancțiuni pentru persoanele sau autoritățile care nu răspund la solicitările comisiei de anchetă. - Cazurile în care nu sunt îndeplinite atribuțiile stabilite prin hotărârea de constituire.

IV. CONCLUZII

1. Proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului modernizează și unifică reglementările referitoare la instituțiile dreptului parlamentar, bazându-se pe cutumele parlamentare și jurisprudența Curții Constituționale. Prevederile proiectului corespund scopului declarat de autori și vor îmbunătăți funcționalitatea Parlamentului, oferind claritate și consolidând procesul legislativ.

2. Proiectul Codului a fost supus consultărilor publice atât înainte, cât și după înregistrarea sa oficială în Parlament, asigurând astfel transparența și implicarea părților interesate în procesul decizional. Totuși, sinteza recomandărilor rezultate din aceste consultări nu a fost publicată pe pagina web a Parlamentului, afectând astfel transparența. Lipsa accesului publicului la aceste informații și necunoașterea de către participanți a faptului dacă recomandările lor vor fi luate în considerare poate descuraja viitoarea implicare în procesul decizional.

3. Proiectul este inclus în Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, cu termen de implementare în decembrie 2024. Deși nu necesită armonizare cu legislația Uniunii Europene, urmărește preluarea bunelor practici democratice din activitatea parlamentelor și recomandările Comisiei de la Veneția.

4. Pentru a asigura implementarea eficientă a noului Cod privind organizarea și funcționarea Parlamentului Republicii Moldova, Biroul Permanent și Secretarul General al Parlamentului au responsabilitatea de a elabora și adopta reglementări secundare, cum ar fi regulamente și instrucțiuni.

5. Proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului prezintă deficiențe conceptuale, în special în reglementarea statutului, eticii și conduitei deputaților. Aceste aspecte au fost excluse și incluse într-un proiect separat de lege. Considerăm că această fragmentare diminuează valoarea viitoarelor reglementări ale Codului. Pentru a asigura coerența și claritatea normelor juridice, facilitând astfel utilizarea și aplicarea lor uniformă, este important ca normele referitoare la statutul și conduita deputaților să fie incluse în Cod.

6. Una dintre deficiențele majore ale proiectului Codului se referă la reglementarea opoziției parlamentare. Deși există norme dedicate, ele rămân declarative și nu dezvoltă suficient rolul opoziției, nici implicarea sa deplină în procesul legislativ. Este esențial ca drepturile și rolul opoziției parlamentare să fie clar definite și integrate efectiv în Cod. Acest lucru poate fi realizat prin instituționalizarea unui mecanism de avizare a proiectelor de acte normative de către fracțiunile parlamentare, examinarea amendamentelor propuse de opoziție, asigurarea dreptului opoziției de a participa la stabilirea ordinii de zi și de a alege subiectele pentru dezbateri, inclusiv în cadrul Zilei Opoziției Parlamentare, precum și implicarea opoziției în procesul de numiri în funcții publice organizate în Parlament.

7. Procesul de raportare a autorităților publice în fața Parlamentului este insuficient reglementat în Cod și nu poate soluționa multiplele deficiențe practice, care afectează toate etapele acestui instrument de control parlamentar. Pentru a spori eficiența raportării, proiectul Codului trebuie să includă pași clari și concreți, de la întocmirea și înregistrarea rapoartelor în Parlament, până la acțiunile ulterioare întreprinse de Parlament, comisiile permanente, subdiviziunile și angajații Secretariatului Parlamentului. De asemenea, este esențial să se acorde o atenție sporită creării unui mecanism de monitorizare, control și evaluare a implementării recomandărilor rezultate din audierile rapoartelor, inclusiv sancțiuni pentru cei responsabili de nerespectarea acestora.

8. Din analiza prevederilor propuse în Cod, au fost identificate 87 de elemente de coruptibilitate/vulnerabilitate, dintre care cele mai multe sunt: lacune de drept (29%), formulări ambigue care admit interpretări abuzive (23%), lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative (8%), lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public (6%), atribuții care admit derogări și interpretări abuzive (5%), prevederi care încalcă drepturile/libertățile (5%) și conflictul normelor (5%), etc.

9. Printre cele mai frecvente constatări în urma analizei prevederilor Codului se numără:
- necorelarea normelor din diferite articole ale proiectului și cu alte norme din alte acte normative;
- lipsa unor proceduri clare sau existența unor norme confuze, care permit organelor de lucru ale Parlamentului să ia decizii discreționare;
- utilizarea unor expresii ambigue, care pot duce la interpretări diferite și și factori coruptibili, precum „și, după caz”, „care, în opinia ei”, „în cazurile prevăzute de lege”, etc.;
- utilizarea normelor de trimitere la prevederile unor documente sau acte normative neidentificate;
- prevederea unor excepții de la regulile generale, fără temeiuri și criterii clare de aplicare;
- reglementarea incompletă a unor proceduri și subiecte importante din activitatea de legiferare, cum ar fi procedura de dezbatere și adoptare a amendamentelor;
- nereglementarea obligativității publicării unor informații pe pagina web a Parlamentului sau neindicarea unui termen în care anumite informații trebuie să fie publicate.

În rezultatul analizei, considerăm că prevederile Codului urmează să fie revizuite pentru a elimina normele potențial coruptibile și vulnerabile. Unele norme pot fi îmbunătățite, altele trebuie completate și dezvoltate cu proceduri clare, iar lacunele și neconcordanțele cu alte legi trebuie eliminate. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție sporită asigurării transparenței proceselor și activităților din Parlament. Implementarea acestor recomandări va contribui la modernizarea și consolidarea procesului legislativ, asigurând astfel o mai bună funcționare a Parlamentului și respectarea principiilor democratice.